

Кўшиқ Аллоҳга, она табиатга, ёру диерга бўлган ўтли муҳаббат изҳориёри. Улуг суфий Аҳмад Яссавийнинг “Кўюб-ённиб кул бўлғон, ишиқда бўлбул бўйғон” дега ошиқлар таранинум этилган сатрларини ўқигандаги беихтиёр ёдимиизга Отажон Худойшукуров сингари бутун борлиги билан ёниб куялаған ҳофизлар тушиди. Ҳофиз милий санъатимизга ўттиз йилдан ортиқ хизмат қилиб, кўшиқчилекда Хоразм ижроочилик анъаналарига ўзига хос сайқал берди, ўз айтим ва чертим йўлларини яратди.

Турон булбули

Кейнинг ўн йил давомидаги юртимизда Отажон Худойшукуровнинг бетакор ижро мақтаби хакида ўндан ортиқ китоб нашр этилди. “Турон булбули” дега номи шарапланган санъаткор довудий овоз эгаси бўлнишдан ташкари олижаноб инсоний фазилатлари билан ҳам эл орасида хурмат козонган эди. Унинг кизгин, самимий, айни вактда машакатли эзлик йиллик умри эзгулини асоси га курилганки, вакт ўтиши билан ўша довруғ, ўша эзгу хотиралар аввалиндан кўра ҳам юксак даражаларга кўтариладиган түрларни туюлади. Чунки ҳофиз кўшиклини мамлакатимиз ва хорижда, айнича, Туркманистон, Татаристон сингари туркий тили ўлкаларда янграб экан, унинг

хонанда Зайнаб Хонларовага ҳам кўшиқ ёзиб беради. Таникли озар адабаси Азиза Жаъфарзода 1987 йили Хоразмга келганда шиор “Оташ тўла муҳаббат” деб бошланадиган шеърини Бокуга, Зайнаб Хонларовага бериб юборади. Шу тарика гўзал кўшиқ дунёга келади.

Кейнинг гал учрашганда Отажон ога Зайнаб Хонларовага: “Ҳамма кўшиғингиз катори “Холида” таронангизни яхши кўраман. Аллакачон ёлдаб, хиргой килганиман. Ижозат берсангиз, репертуаримга киритмоқчиман”, деб сўрайди. Бу хамкорлик узок йиллар давом этиди. Машхур озар кўшиқчиси бу дўстликни шундай баҳолаган эди: “Яхши ҳофизлар оз эмас. Улар орасида чин инсонлар оз. Отажон кардошим ана шундай кўнгли тоза, чин инсон!”

Машхур тожик санъаткори Жўра-

Илёсов учовлон 1994 йил кузидаги Отажон оғадан интервью олганни бордик, – дейди Кенгесбий оға. – Ўша куни унинг автомобилини сотиб, пулни Тўрткўлдаги жомеъ масжиди курилишига топшириб келиб турган экан!

Имон-этиқод, шубҳасиз, барча инсоний фазилатларни бирлаштириб турувин мустаҳкам заминдор. Этиқодли, имони бут инсонларни юксакка кўтарирадиган фазилатлардан яна бирни камтарлинидир.

Камтарлик

1969 йили Мукимий номидаги театр Коракалпогистонга гастролга боради. Тўрткўлда ҳам бир хафта спектакль намойиш этилади. Ўшандаги кизик воеа юз беради: истараси иссик йигит ҳар куни эрталаб ва кечкурун театр жамоаси кўнглини мемонхонага театр жамоасига иссик нон, каймок, яхна гўшт, сархи мева-чева келтириб туради. Тилими тилни ёрадиган ковунлар олиб боришини ҳам унутмайди. Ҳар сафар келганда кўлини кўсига қўйиб: “Устозлар! Бизга яна қандай ҳизматлар бор?” деб сўрайди. Бу сийлов тўрт кун давом этгач, бешинчи куни йигит

дим. Шеърларимнинг Отажон дилидан жой олганлари кўшиқка айланни кетди. Уларни ҳофизнинг оташин овоздидан эшитганимда ўзим айтгандек бўлардим, калам тор чалаётгандек туюларди. Қалби дарё санъаткор билан ижод гирдоғишига шўнғиган дамларим – умримнинг энг баҳтиёр лаҳзалири бўлиб колди”.

— Хоразм кўшиқчилек санъати билан Туркманистон айтимчилиги элизак, – деб ёзган эди Туркманистон халк артисти Чори Нуриев. – Ишонч билан айта оламанки, кўшиқни бутун вужуди билан кўйлайдиган ҳофизлар орасида Отажоннинг ўрини алоҳида. Мен унинг яна бир фазилатига койил қолганман. У кўшиқ матнини синчилаб ўрганарди. Махтумкули, Кемине, Мулланавас, Сейдий сўзларни билан айтган кўшиқларининг мазмунини яхши билса-да, яна мендан тасдиклатиб оларди. Туркман кўшиқчилек санъатига меҳри биланд Отажон нафакат Ўзбекистон, балки Туркманистоннинг азиз санъаткори бўлиб колаверади!

Фидойи

— Отажон мендан бир ёш катта, лекин филармониямизга мендан уч йил

УЧИНЧИ ДАРЁ ҲАҚИДА ҚЎШИК

зл-юргута килган яхшиликлари хакида ривоятларга ўхшаш хотиралар ҳам кайта-кайта сўзланади, эсланади.

Устознинг илк дусоси

Ўтган асрнинг эллигинчи йиллари охри. Тўрткўлдаги Пайчилар уйи клу́бда концерт берадиган устоз Комилжон Отаниёзовнинг овози созланади, булубулек парвоз килар экан, кутилмаганда доирачининг тоби кочиб колади. Ҳамма хайрон эди. Шунда саҳнага 7-синиф ўкувчиси Отажон отилиб чишиб, доирани кўлга олади-да, улуг устозга жўр бўлади. Тадбир сўнгидаги Комил ўстознинг эллигинчи йиллари охри. Алтабу, бу кадар юксак эзтирофлар заминини ҳофиз калбидagi этиқоддан излаш керакди.

Этиқод

Юртимиздан азалдан йўл солиши, кўпик куриш, сув кептириш сабов иш саналган. Алтабу, маскад куриши ҳам таҳсина солиб яшади. Бир гал у дўстларни билан Хоразмининг чекка худуди жойлашган Питтакда, хўжалик моллари магазинига киради. Ҳофиз уй-рўзгор буюларни кўздан кечирав экан, сотовчи киз паришин холатда ўтирав, нимадандир хафадек кўринарди. Шу пайт бир киз, дугонаси бўлса керак, магазини отилиб киради-да, сотовчи кизни кучи, тугилган куни билан табриклиди. Буни ўшилган Отажон ҳофиз шошилмай пештахтага бир уюм рўзгор буюларни жамлаб, хисоблатиб, юз сўм тўлайди – (у пайтлар Ургичдан Москвага самолётда учиш чиптаси эзлик сўм бўлған) ва ташкарига чиқа бошлилди. Табиити, сотовчи киз: “Ҳарид кильган нарсаларининг машинанингизга солишсизми?” деб сўрайди, шунда ҳофиз табассум кишиб: “Бу сизга, тугилган кунингизга бизнинг совғамиз”, дейди.

Кизнинг юзи кўбидек чараклаб кетади. Ана шундай саҳнӣ, саҳоватли инсон эди Отажон Худойшукуровни. “Биз ўйлагандан яхши бўларди. Масжид Аллоҳ таолонинг ер юзидаги барака ва рахмат нурни ёғиладиган уйи. “Нур” сурсидаги масжидга ондиги оянгларни мендан яхши биласан. Ўйлайманки, бу сабов ишни бошлисанг, эллининг азаматлари ёнингда туради”, деб маслаҳат берди. Ҳакикатан, курилининг бошлиларни арафасида ҳофиз Отажон Худойшукуров кириб келди. Дуо сўраб олдимиизга пул солинган бир тутун кўйди. Ҳали масжид ва минора тархи чизимаган эди. Мемъморлар ўша вақтда Москвада турдиган Қосим оға Сайимбетовни энг тажрибали тарҳи деб тавсия килиши. Отажон ҳофиз йўл харажатларигача ўзи кўтариб, архитекторни Мөсквадан Тўрткўлга оддирб олди. У чизган тарҳи хувалик машҳур мемъморларга кўрсатилимизда “Биз ўйлагандан яхши чиқиди” дейишганди. Йиши киришидик. Ҳофиз йўл харажатларидан ташкари яна хайрия концерти ўшигтириб, 22 минг сўм хади килди. Ҳозирги ёшлар анирок тасаввур килиши учун айтиб ўтайди: ўшанда минг дона пишик гиши ёки бир кубометр таҳтада 80 сўм турарди”.

Жумабой хожи Матёкубовнинг Отажон Худойшукуровнинг тарҳи келиганда ҳофизининг “Гал, битини бу турбат” кўшиғининг озарчага хос оҳангларига мағфут бўлиб, сўз муаллифини сўраб, ундан ўзи учун шеър ёздирб беришини илтимос килиди. Отажон ҳофиз Ошик Эркин билан кўпдан бўйн ҳамкорлик кишиб келишини айтиб, кейинчалик устоз шоири

жамоани уйига таклиф килади. Йигитнинг отаси нуроний, кўли очик инсон бўлиб, уйда ёзилган дастурхон бекаму кўст эди. Уғли ҳакида: “Эл ҳизматидаги юради. Кам бўлмасин, ёмонга ёндошмайди. Онаси оламади ўтганни учун хозирча Нукусдаги ишига бормаяти. Аммо сизлар учун бир жуфт ашула айтиб беради”, дейди.

— Ота изни билан ўғил торни созлаб туриб, “Сакили наво”ни шу кадар маҳорат билан чалдик, лоз бўлиб колдик, – деб эслайди Ўзбекистон халк артисти Бахтиёр Ихтиёров. – Кўй бизни етти қават фалака олиб чиқди. Йигит кўшиқ бошлигандага ҳамроҳларимиздан бирни бошкасига: “Отажон Худойшукуров кўшиғини айтпти!” деди. Буни ўшилган ҳофизнинг отаси кулиб: “Бу анча камтар-да. Ҳали ўзининг кимлигини ҳам айтгани йўқми?” деди. Ўрнимдан турбид Отажон Худойшукуровни бағримга босдим. Шундан бошлиб умримнинг охиригача оға-ини бўлдик!

Саховатпешалик

Отажон ҳофиз олижаноб инсон сифатида юрган йўларидаги кўшиқчилекни хайратта солиб яшади. Бир гал у дўстларни билан Хоразмининг чекка худуди жойлашган Питтакда, хўжалик моллари магазинига киради. Ҳофиз уй-рўзгор буюларни кўздан кечирав экан, сотовчи кизни кучи, тугилган куни билан табриклиди. Буни ўшилган Отажон ҳофиз шошилмай пештахтага бир уюм рўзгор буюларни жамлаб, хисоблатиб, юз сўм тўлайди – (у пайтлар Ургичдан Москвага самолётда учиш чиптаси эзлик сўм бўлған) ва ташкарига чиқа бошлилди. Табиити, сотовчи киз: “Ҳарид кильган нарсаларининг машинанингизга солишсизми?” деб сўрайди, шунда ҳофиз табассум кишиб: “Бу сизга, тугилган кунингизга бизнинг совғамиз”, дейди.

Кизнинг юзи кўбидек чараклаб кетади. Ана шундай саҳнӣ, саҳоватли инсон эди Отажон Худойшукуровни. “Биз ўйлагандан яхши бўларди. Масжид Аллоҳ таолонинг ер юзидаги барака ва рахмат нурни ёғиладиган уйи. “Нур” сурсидаги масжидга ондиги оянгларни мендан яхши биласан. Ўйлайманки, бу сабов ишни бошлисанг, эллининг азаматлари ёнингда туради”, деб маслаҳат берди. Ҳакикатан, курилининг бошлиларни арафасида ҳофиз Отажон Худойшукуров кириб келди. Дуо сўраб олдимиизга пул солинган бир тутун кўйди. Ҳали масжид ва минора тархи чизимаган эди. Мемъморлар ўша вақтда Москвада турдиган Қосим оға Сайимбетовни энг тажрибали тарҳи деб тавсия килиши. Отажон ҳофиз йўл харажатларигача ўзи кўтариб, архитекторни Мөсквадан Тўрткўлга оддирб олди. У чизган тарҳи хувалик машҳур мемъморларга кўрсатилимизда “Биз ўйлагандан яхши чиқиди” дейишганди. Йиши киришидик. Ҳофиз йўл харажатларидан ташкари яна хайрия концерти ўшигтириб, 22 минг сўм хади килди. Ҳозирги ёшлар анирок тасаввур килиши учун айтиб ўтайди: ўшанда минг дона пишик гиши ёки бир кубометр таҳтада 80 сўм турарди”.

Жумабой хожи Матёкубовнинг Отажон Худойшукуровнинг тарҳи келиганда ҳофизининг “Гал, битини бу турбат” кўшиғининг озарчага хос оҳангларига мағфут бўлиб, сўз муаллифини сўраб, ундан ўзи учун шеър ёздирб беришини илтимос килиди. Отажон ҳофиз Ошик Эркин билан кўпдан бўйн ҳамкорлик кишиб келишини айтиб, кейинчалик устоз шоири

кейин келган кўнгли очик, кўли очик, фидойи дўстим эди, – дейди Ўзбекистон халк артисти Гулбарчин Сримбетова. – Бежиз фидойи демадим. У ўзини тўлалигича санъатта фидо килди, нафасини аймай кулиди. “Мен Тўрткўлдан, сен Мўйноқдан келганим. Менинг юрагимда Амударё, сенинг юрагингда Орол тўлқинлари мавзуд уради!” деди. Ижодий жамоада барчанинг кувончу ташвишига шерик бўлиб яшади.

1970 йили Тошкент консерваториясини тутагиб келганимизда аэропортда бир кучок гулдаста совға килиб, “иккичи гулдаста”ни оқшомада мен учун ўз хисобидан ўшигтирган катта зиёфатда берган эди. Ўша иккичи гулдаста ифёри хамон димомидма тургандек!

Устозга пеш, дўстга суюнч

Отажон Худойшукуровни “Кўшиғи бўлбули” деб ҳам аташади. Дарвоке, у кўшиқчилек санъатига кўйган биринчи қадамларидан бошлиб, XX аср бошлиларидан танилган Полли Дузчи, Қаландар Дўйнас, Куржи Ота каби хонандаларининг нафасларини ахтади. Уларнинг давомчилари бўлган Мадраҳим Шерозий, Бола Бахши, Ҳожиҳон Болтаев, Маткарим Ҳофиз блокларидан сув ичди. Камолот палласига келганди. Ҳоразм суворларининг мөхир ижроини Рўзмат Жуманиёзов – Рўзимат Ғойбува нафосатли овоз сохиби Назир кори Раҳимовдан ижод сирларини ўрганди. Аммо бу ажойиб устозларидан котиралида дунёнинг ярмини пол колдирган улказ санъаткори Комилжон Отаниёзовнинг ўрини алоҳида эди. Комилжон уста ёш ҳофизини ўз ёнига чорлаган, айни чорға каттиқсўлини билан терагридан пайтларни ҳам бўлған. Буларнинг ҳаммаси унинг униб-ўшишига хизмат килди. У ўз авлодига мансуб сафодларни Олмажон Ҳайитова, Бобомурод Ҳамдамов, Ортиқ Отажонов, Шермат Файзуллаев билан устоз ўтигтирга муносиб бўлишига ҳаракат килди. Бу интишлар ўз натижаларини берди.

— 1967 йили Гурланда ўтган тадирияни ташкари келиб кутилганда Солай Каримов Комилжон ҳофизидан: “Қайси рубоб, тор кўтаргандан сўрасанг, Комилжоннинг шогирдиман дейди, – деб эслайди меҳнат фарҳирий, “Эл-юргуртумат” ордени сохиби Аминбек Вафоев. – Ўзининг тан олган, энг яхши шогирдингиз ким?” деб сўрагандиа ул зот бироз толиб ўтири-да, охирни оҳистагина: “Отажон Худойшукуров!” деди. Отажон муносиб шогирд бўлиши бароди содик дўст ҳам эди. 1967 йилининг кишида а

Сайёра ТҮЙЧИЕВА

Халқи

Халқим, номинг баланд,
шарафинг баланд,
Хамиша талпиндинг
нурга, зиёга.
Оlamга татирлик халол
ризқ билан –
Буюк фарзандларни
бердинг дунёга.

Халқим, ниятлари улуғ донишим,
Ниятга муносиб ихбонинг бекасам.
Ўзбек деганлари катта халқ эрур,
Шул сабаб буюқдир
фарзандлари хам!

КУНГИЛIM – ПОЗА ҶАФПАРИМ

Биринчи
мужаббати.и

Гулханиди, оловиди,
чакмоқмиди,
Мақсадинг не, ич-ичими
ёқмоқмиди,
Ахволимни кўриб,
мъюс бокмоқмиди,
Не сир бордир кўзларингнинг
корасида?

Мен бир гулман ифорлари
сенга етмас,
Шафтолиранг баҳорлари
сенга етмас,
Икки дунё муножотим
энди битмас,
Суратим бор юрагитнинг ярасида.

Мухаббатман тироғимдан
соғимгача,
Садоқатман сенга
то минг ёшмугача,
Исминг ёзиб кўйиб
кабр тошимгача –

Шеър айтаман сўзларимнинг
сарасидан.

Кўлим чўзсам осмонлар ҳам
келдилар паст,
Мендан баҳтили оёқларинг
остида хас.
Эй бебахо, эй бевафо, соҳирнафас –
Сенек бир ёр бормикин
ер куррасида?

Ҳам сўйганим, ҳам
куйганим, жону дилим,
Жону дилим десам бағрим
тилим-тилим,
Бир-бирига етолмаган айт,
севгилим,
Биздайлар ҳам бормикин
эл орасида?

Дустни дўржлаб...

(Адиблар хиёбонидаги ўйлар)

Бўйларингдан ўргулай, Ватан,
Тенгиз жаннат, ўхшашсиз чаман,
Мухаммаджон бир келиб кетди.

Сени севган, ёниб куйлаган
Мухаммаджон бир келиб кетди.

Кўкламойим нурига ўхшаб,
Майсаларнинг сирига ўхшаб,
Буғдой исли шеърига ўхшаб
Мухаммаджон бир келиб кетди.

Дехқон элга меҳри бекиёс,
Эркалини бир ўзига хос,
Капалаклар, тингланг, илтимос,
Мухаммаджон бир келиб кетди.

Сурон солиб Андижонларга,
Тўйиб-тўймай гул-райхонларга,
Араз қилиб гул, жононларга,
Мухаммаджон бир келиб кетди.

Яратганинг меҳри кенг экан,
Бор севгини шонрга берган,
Жанинатларда шеър айтиб юрган
Мухаммаджон бир келиб кетди.

Кўйгилм – менинг тоза дафтарим,
Дустни йўқлаб бир чети ярим.
Сўзим битди, биродарларим,
Мухаммаджон бир келиб кетди.

Жиҳат

Ўғлим, кўзинг тўла чўғ,
Ёниб турган қораҷӯғ,
Сендан бошқа дардим ўйқ,
Онанг учун ўқийсан.

Кўз юммайди келмасанг,
Ёришмайди кулмасанг,
Билиб қўйгин – билмасанг,
Отанг учун ўқийсан.

Икки дунё бир нафас,
Хиёнат килмасанг, бас,
Отанг каби мұқадас –
Ватан учун ўқийсан.

Ота ўйни

Ота ўйим, отажон ўйим,
Чорбогингга узум бўлайнин,
Ота ўйим, отажон ўйим,
Устунингга тўзим бўлайнин.
Йўлагингта йўламасин гам,
Олмаларинг тушмасин бевакт.
Вактим топиб боролмай колсам,
Йўқлаб турсин сени оқибат.

Мен арзанда ўедим бағрингда,
Ташвишлардан, гамлардан холи.
Лекин сендай гамхўр кўрмадим,
Дўст кўрмадим сендан вафоли.

Шу болам ҳам кўкарсан десанг,
Рахмин есанг аёл жонимнинг,
Сен Ҳудонинг рахматига бер

Отам билан онажонимни.
Софинганда ўйилар юрак,
Софигич кийнор нозик жонимни.

Юз бир кунда тупроқка бердим
Ҳам онам, хам отажонимни.
Меҳр кирсии эшикларингдан,

Деразангни чертсин камалак.
Ўғил тўла бешникларига,
Алла айтсиз учта келинчак.

Қўёш сенинг бағрингдан чикар,
Ойлар ботар деворларингта.
Қўзларимни суртиб олайнин

Райхон тўла гуззорларингта.
Хар қаричинг жаннатидир асли,
Хар қаричинг менга минг чаман.

Юрагимдек кенглеклари кенг,
Юрагимдек кичкина Ватан.
Гарчанди бутун ўй-жойим бошса,

Софиганим, къльбам ягона.
Қаримасдан киргин минг ёшга,
Мени шоир килган, остоно!

«ИБРАТ» ФИЛЬМИ ИБРАТЛАРИ

4 октябрь — миллиатимизнинг асл фарзандлари қатагон қилинган кунда таникли режиссёр Жаҳонгир Қосимовнинг «Ибрат» фильмни намойиш этилди. Фильм инглиз, турк, араб, форс, ҳинд, рус, арман, санскрит тилларини мукаммал билган, қанча юртларни кезиб, кўйлэзмалар тўплаган, матрифатпарвар, ўз ҳисобидан мактаб очиб, болаларни янги усулда ўқитган улуз инсон ҳаётидан ҳикоя қиласди.

Фильмдаги ҳар бир қаҳрамоннинг ўз нуқтаи назаридан, вазифаси бор. Фалончи кечиб, ўнга танаси, калдиган ролининг характери ўйқ, нима килиб юриди, дейшига ўрини қолмаган. Вокеалар алмашиб жараёнини шахмат таҳтасидаги ўйнинг ўҳшатдим. Эшик гий-киллап очилдиюн тошмабинни нигоҳи иккиси калдиган билан бирга корони хонага тушади. Ракурс гоҳ ёниб Ибрат, гоҳ кекса Ибрат ҳаётидаги воеалар билан алмашиб туради. Исҳоҳон тўра Ибрат шахсияти қаҳрамоннинг иккиси давраги киёфасини еркандан жонлантирган Фарҳод Махмудов (шыঁলগি) ва Сайдкомил Умаров (кексалиги) каби истеъодли актёрларнинг аклии, маъноли каратси, салмоли гап-сўзлари оркали очиб берилган. В.Наливкин ва Ибратнинг шахмат ўйнаганинги эпизоди ва унда Исҳоҳон тўрага шахматдаги он донарал позицияси берилиши бежиз эмас. XXI аср охири — XX аср бошларида Н.Остроуров, В.Наливкин сингари рус миссионерлари Туркистон халқи хаётига мавриғат олиб кириши важи заминида ўз гояларини хам сингдиршига ҳаракат килишган. Бироқ Исҳоҳон Ибрат сингари таҳтига мавриғат олиб киришига олиб киришинида ўз гояларини хам сингдиршига ҳаракат килишган. Бироқ фарзандларни тушадиги калдиган билан бирга корони хонага тушади. Ракурс гоҳ ёниб Ибрат, гоҳ кекса Ибрат ҳаётидаги воеалар билан алмашиб туради. Исҳоҳон тўра Ибрат шахсияти қаҳрамоннинг иккиси давраги киёфасини еркандан жонлантирган Фарҳод Махмудов (шыঁলগি) ва Сайдкомил Умаров (кексалиги) каби истеъодли актёрларнинг аклии, маъноли каратси, салмоли гап-сўзлари оркали очиб берилган. В.Наливкин ва Ибратнинг шахмат ўйнаганинги эпизоди ва унда Исҳоҳон тўрага шахматдаги он донарал позицияси берилиши бежиз эмас. XXI аср охири — XX аср бошларида Н.Остроуров, В.Наливкин сингари рус миссионерлари Туркистон халқи хаётига мавриғат олиб кириши важи заминида ўз гояларини хам сингдиршига ҳаракат килишган. Бироқ Исҳоҳон Ибрат сингари таҳтига мавриғат олиб киришинида ўз гояларини хам сингдиршига ҳаракат килишган. Бироқ фарзандларни тушадиги калдиган билан бирга корони хонага тушади. Ракурс гоҳ ёниб Ибрат, гоҳ кекса Ибрат ҳаётидаги воеалар билан алмашиб туради. Исҳоҳон тўра Ибрат шахсияти қаҳрамоннинг иккиси давраги киёфасини еркандан жонлантирган Фарҳод Махмудов (шыঁলগি) ва Сайдкомил Умаров (кексалиги) каби истеъодли актёрларнинг аклии, маъноли каратси, салмоли гап-сўзлари оркали очиб берилган. В.Наливкин ва Ибратнинг шахмат ўйнаганинги эпизоди ва унда Исҳоҳон тўрага шахматдаги он донарал позицияси берилиши бежиз эмас. XXI аср охири — XX аср бошларида Н.Остроуров, В.Наливкин сингари рус миссионерлари Туркистон халқи хаётига мавриғат олиб кириши важи заминида ўз гояларини хам сингдиршига ҳаракат килишган. Бироқ Исҳоҳон Ибрат сингари таҳтига мавриғат олиб киришинида ўз гояларини хам сингдиршига ҳаракат килишган. Бироқ фарзандларни тушадиги калдиган билан бирга корони хонага тушади. Ракурс гоҳ ёниб Ибрат, гоҳ кекса Ибрат ҳаётидаги воеалар билан алмашиб туради. Исҳоҳон тўра Ибрат шахсияти қаҳрамоннинг иккиси давраги киёфасини еркандан жонлантирган Фарҳод Махмудов (шыঁলগি) ва Сайдкомил Умаров (кексалиги) каби истеъодли актёрларнинг аклии, маъноли каратси, салмоли гап-сўзлари оркали очиб берилган. В.Наливкин ва Ибратнинг шахмат ўйнаганинги эпизоди ва унда Исҳоҳон тўрага шахматдаги он донарал позицияси берилиши бежиз эмас. XXI аср охири — XX аср бошларида Н.Остроуров, В.Наливкин сингари рус миссионерлари Туркистон халқи хаётига мавриғат олиб кириши важи заминида ўз гояларини хам сингдиршига ҳаракат килишган. Бироқ Исҳоҳон Ибрат сингари таҳтига мавриғат олиб киришинида ўз гояларини хам сингдиршига ҳаракат килишган. Бироқ фарзандларни тушадиги калдиган билан бирга корони хонага тушади. Ракурс гоҳ ёниб Ибрат, гоҳ кекса Ибрат ҳаётидаги воеалар билан алмашиб туради. Исҳоҳон тўра Ибрат шахсияти қаҳрамоннинг иккиси давраги киёфасини еркандан жонлантирган Фарҳод Махмудов (шыঁলগি) ва Сайдкомил Умаров (кексалиги) каби истеъодли актёрларнинг аклии, маъноли каратси, салмоли гап-сўзлари оркали очиб берилган. В.Наливкин ва Ибратнинг шахмат ўйнаганинги эпизоди ва унда Исҳоҳон тўрага шахматдаги он донарал позицияси берилиши бежиз эмас. XXI аср охири — XX аср бошларида Н.Остроуров, В.Наливкин сингари рус миссионерлари Туркистон халқи хаётига мавриғат олиб кириши важи заминида ўз гояларини хам сингдиршига ҳаракат килишган. Бироқ Исҳоҳон Ибрат сингари таҳтига мавриғат олиб киришинида ўз гояларини хам сингдиршига ҳаракат килишган. Бироқ фарзандларни тушадиги калдиган билан бирга корони хонага тушади. Ракурс гоҳ ёниб Ибрат, гоҳ кекса Ибрат ҳаётидаги воеалар билан алмашиб туради. Исҳоҳон тўра Ибрат шахсияти қаҳрамоннинг иккиси давраги киёфасини еркандан жонлантирган Фарҳод Махмудов (шыঁলগি) ва Сайдкомил Умаров (кексалиги) каби истеъодли актёрларнинг аклии, маъноли каратси, салмоли гап-сўзлари оркали очиб берилган. В.Наливкин ва Ибратнинг шахмат ўйнаганинги эпизоди ва унда Исҳоҳон тўрага шахматдаги он донарал позицияси берилиши бежиз эмас. XXI аср охири — XX аср бошларида Н.Остроуров, В.Наливкин сингари рус миссионерлари Туркистон халқи хаётига мавриғат олиб кириши важи заминида ўз гояларини хам сингдиршига ҳаракат килишган. Бироқ Исҳоҳон Ибрат сингари таҳтига мавриғат олиб киришинида ўз гояларини хам сингдиршига ҳаракат килишган. Бироқ фарзандларни тушадиги калдиган билан бирга корони хонага тушади. Ракурс гоҳ ёниб Ибрат, гоҳ кекса Ибрат ҳаётидаги воеалар билан алмашиб туради. Исҳоҳон тўра Ибрат шахсияти қаҳрамоннинг иккиси давраги киёфасини еркандан жонлантирган Фарҳод Махмудов (шыঁলগি) ва Сайдкомил Умаров (кексалиги) каби истеъодли актёрларнинг аклии, маъноли каратси, салмоли гап-сўзлари оркали очиб берилган. В.Наливкин ва Ибратнинг шахмат ўйнаганинги эпизоди ва унда Исҳоҳон тўрага шахматдаги он донарал позицияси берилиши бежиз эмас. XXI аср охири — XX аср бошларида Н.Остроуров, В.Наливкин сингари рус миссионерлари Туркистон халқи хаётига мавриғат олиб кириши важи заминида ўз гояларини хам сингдиршига ҳаракат килишган. Бироқ Исҳоҳон Ибрат сингари таҳтига мавриғат олиб киришинида ўз гояларини хам сингдиршига ҳаракат килишган. Бироқ фарзандларни тушадиги калдиган билан бирга корони хонага тушади. Ракурс гоҳ ёниб Ибрат, гоҳ кекса Ибрат ҳаётидаги воеалар билан алмашиб туради. Исҳоҳон тўра Ибрат шахсияти қаҳрамоннинг иккиси давраги киёфасини еркандан жонлантирган Фарҳод Махмудов (шыঁলগি) ва Сайдкомил Умаров (кексалиги) каби истеъодли актёрларнинг аклии, маъноли каратси, салмоли гап-сўзлари оркали очиб берилган. В.Наливкин ва Ибратнинг шахмат ўйнаганинги эпизоди ва унда Исҳоҳон тўрага шахматдаги он донарал позицияси берилиши бежиз эмас. XXI аср охири — XX аср бошларида Н.Остроуров, В.Наливкин сингари рус миссионерлари Туркистон халқи хаётига мавриғат олиб кириши важи заминида ўз гояларини хам сингдиршига ҳаракат килишган. Бироқ Исҳоҳон Ибрат сингари таҳтига мавриғат олиб киришинида ўз гояларини хам сингдиршига ҳаракат килишган. Бироқ фарзандларни тушадиги калдиган билан бирга корони хонага тушади. Ракурс гоҳ ёниб Ибрат, гоҳ кекса Ибрат ҳаётидаги воеалар билан алмашиб туради. Исҳоҳон тўра Ибрат шахсияти қаҳрамоннинг иккиси давраги киёфасини еркандан жонлантирган Фарҳод Махмудов (шыঁলগি) ва Сайдкомил Умаров (кексалиги) каби истеъодли актёрларнинг аклии, маъноли каратси, салмоли гап-сўзлари оркали очиб берилган. В.Наливкин ва Ибратнинг шахмат ўйнаганинги эпизоди ва унда Исҳоҳон тўрага шахматдаги он донарал позицияси берилиши бежиз эмас. XXI аср охири — XX аср бошларида Н.Остроуров, В.Наливкин сингари рус миссионерлари Туркистон халқи хаётига мавриғат олиб кириши важи заминида ўз гояларини хам сингдиршига ҳаракат килишган. Бироқ Исҳоҳон Ибрат сингари таҳтига мавриғат олиб киришинида ўз гояларини хам сингдиршига ҳаракат килишган. Бироқ фарзандларни тушадиги калдиган билан бирга корони хонага тушади. Ракурс гоҳ ёниб Ибрат, гоҳ кекса Ибрат ҳаётидаги воеалар билан алмашиб туради. Исҳоҳон тўра Ибрат шахсияти қаҳрамонн